Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Leire Larrañaga Sudupe

Azkoitia, Gipuzkoa (1981)

Aurkibidea

Biografia

Azkoitiarra. Gurasoak ere azkoitiarrak ditu: aita kaletarra, Erromaldo familiakoa, eta ama Zuatzu baserrikoa. Artxamendiko haur-eskolan ibili zen lehenbizi eta gerora Xabier Munibe ikastolan. Bertako irakasle da gaur egun. Nerabezaroan hika erabiltzen hastea erabaki zuen kontzienteki eta, hain zuzen ere, Azkoitiko hika bultzatzeko proiekturako egin diogu elkarrizketa.

Zintak

AZK-078

- **Proiektua**: Hike eizan!
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane
- **Data**: 2021-06-01
- **Iraupena**: 52 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Gurasoak ere azkoitiarrak

- **Erref**: AZK-078/003
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:00:42. **Bukatu**: 00:02:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Gurasoak biak azkoitiarrak ditu. Aita "Erromaldo" familiakoa. Ama baserrikoa, Zuhutzu baserrian bizi izandakoa. "Erromaldo" gaitzizena nondik datorren.

2. Umetan dena euskaraz; ikastetxeetako giroa

- **Erref**: AZK-078/004
- **Iraupena**: 0:04:03. **Hasi**: 00:02:20. **Bukatu**: 00:06:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Hiru urterekin Artxamendiko eskolan hasi zen eta gero Xabier Munibe ikastetxeko eraikinera pasa ziren. Umetan dena euskaraz egiten zuten ikastolan. Kanpotik etorritakoen seme-alabak Floreaga ikastetxera joaten ziren. Euskaraz ikasten zuten eskolan, baina gero euren arteko harremanetan gaztelaniarako joera zuten. Ikastolako neskek eta Floreaga ikastetxekoek harreman gutxi izaten zuten. Mutilek zerbait gehiago, futbolaren edo eskolaz kanpoko ekintzen eraginez.

3. Nerabezaroan hasi zen hika, kontzienteki

- **Erref**: AZK-078/005
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:06:23. **Bukatu**: 00:08:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Bera umea zenean, mutilek txiki-txikitatik hika egiten zuten, baina neskek ez. Bera gerora hasi zen hika, nerabezaroan, modu kontzientean, harremanak hika izan nahi zituela erabakita. Anaia gazteagoari hika hasi zitzaion, baina hark ez zuen asmatzen berari hika erantzuten, lagunekin hika egin arren, noka ez zekielako .

4. Lagun minari haserretzen zenean hika

- **Erref**: AZK-078/006
- **Iraupena**: 0:00:43. **Hasi**: 00:08:58. **Bukatu**: 00:09:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Lagunei hika egiten hasi zen garaian, lagun min batek esan zion haserretzen zenean egiten ziola hika.

5. Anaiarekin eta kuadrillakoekin hasi zen hika

- **Erref**: AZK-078/009
- **Iraupena**: 0:02:24. **Hasi**: 00:10:37. **Bukatu**: 00:13:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Kuadrillakoei hika egiten die, baina denek ez diote hika erantzuten. Gertukoenekin bakarrik duela hikako harremana uste du. Anaiarekin eta kuadrillakoekin hasi zen hika eta pixkanaka naturalki irteten zitzaiola konturatu zen. Ezezagun batzuk harritu egiten dira hika eginez gero, bereziki azkoitiarrak ez badira.

6. Gurasoek seme-alabei hika ala zuka?

- **Erref**: AZK-078/010
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:13:01. **Bukatu**: 00:15:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Ez daki ziur gurasoek nola hitz egin izan dieten umetatik berari eta anaiari, baina ziurrenik anaiari hika eta berari zuka. Hala ere, hika hasi zenean, ez zitzaion arrotza egin noka, agian amari eta izekori edo zaharragoei entzuten zielako.

7. Eskolan euskara batua; hika eremu informaletan soilik

- **Erref**: AZK-078/011
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:15:46. **Bukatu**: 00:17:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Azkoitiko Xabier Munibe ikastolan badaude andereño azkoitiarrak, hika hitz egiten dutenak. Ikastetxearen erabakia eskolan euskara batua erabiltzea izan zenez, andereño hauek hitanoa eremu informaletan erabiltzen dute soilik. Bestela, neskei eta mutilei berdin egingo dietela hika uste du, aurreko belaunaldikoek hala egiten zutela uste du eta.

8. Nondik dator nokaren beherakada?

- **Erref**: AZK-078/013
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:20:20. **Bukatu**: 00:22:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Ez du entzun inoiz hikaren aurkako hitz txarrik, baina nokaren beherakadaren atzean zerbait egon behar dela iruditzen zaio. Bere etxean, esaterako, anaiari hika eta berari zuka egin izan diete eta berak normaltasunez jaso du hori. Berari hika hasteko kontzientzia piztu zitzaion, baina beste askok ez dute pauso hori ematen. Neska gazteagoek gutxik darabilte hika.

Transkripzioa
- Eta hik entzun al den iñoiz hiken kontrako jarrerarik? Hike zatarra dala edo zakarra dala edo?
- Entzun, hitzez, behin´e ez dinat entzun. Baiñe bai sentiu diñat holako jarreran bat eon ber dula barru-barrun, hor, hainbeste emakume azkoitiar gazte, ingurun mutillek hika, eta beaixek ez eitteko. Ez? Ze nik esan nun bezela “nahi diñat holaxe harremandu eta neuk´e hika ein”, beste askok ez ziñabenan hautu hori ein, hori erabaki. Zeatik da hori? Hor atzin izen leike... hor daola.
- Neri batek esan zin berak negar eitten zula umetan anaixek hika eitten zixobenian.
- A! Beittu!
- Bai, ez zikola gustatzen.
- Beittu! Ya...
- Eta, hori, igual izango hunan aitzen zulako ez zala emakumina edo...
- Bai, bai. Nik neuk aittu ez diñat ein behin´e. Eta behin´e... ez, hori ez diñat behin´e jaso. Baiño bai hasi pentsatzen: zeatik da hau dana? zeatik familitan´e, geurin bezela, semiei, anaixei, ein zako naturalki hika eta neuri

ein zait beti zuka? Nik hori atzenin holaxe jaso det eta, gehixegi kuestionatzeke, ba, “bueno, ba, batez, neure zuka eingo det /eingot/ eta listo”. Eman nixon arte bueltie: “ba, ez, ba, nahi det ba! nik´e hika zeatik ez ba? Aberatsa da, neurie da, geure hizkuntzie da hori”. Baiño hor bai, bazion, batez´e emakumin artin esango niñan hori.
- Bai. Hori da, ez? Ba ya hire generazixotik beherako neskak, emakumezkuak, hike...?
- Gutxi. Neure ingurun hola pixket zea, baiñe beste saltotxo bat gehixo ein ezkeo, ez zakinat zenbat eitten deben /eitteben/, e! Neure dudek ya. Baiño hogeta piko urte bueltan, hogeta hamar urte bueltan ya hainbeste... ez diñat uste.

9. Egiten duena baino hitano gutxiago jasotzen du

- **Erref**: AZK-078/015
- **Iraupena**: 0:04:22. **Hasi**: 00:23:16. **Bukatu**: 00:27:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Kontzienteki hasi zen hika, gertukoekin. Gaur egun barneratuta du eta normalean lehen hitza hika egiten du. Hala ere, beste pertsonaren euskara maila kontuan izaten du. Berari hika egiten diotenak gutxiago direla dio, gertuko lagunak batez ere, hala ohitu direlako. Anaiak eta bikoteak zuka egiten diote, berak hika egin arren. Mutil askok hika egiten dute euren artean, baina gero ez dakite neskei egiten. Tokatu izan zaio mutilen batek toka egitea ere.

10. Hika egiteak gertutasuna ematen dio

- **Erref**: AZK-078/017
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:30:47. **Bukatu**: 00:31:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Hika egiteak gertutasuna eta laguntasuna edo intimitate handiagoa ematen dizkiola dio. Zuka egitea hotzagoa iruditzen zaio.

11. Bere belaunaldiko mutilek jada noka gutxi

- **Erref**: AZK-078/019
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:31:58. **Bukatu**: 00:34:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Azkoitian gaur egun mutilek toka egiten dute, baina noka gutxi entzuten da. Bere belaunalditik beherako neskek gutxi erabiliko dutela uste du, nahi lagun-talde bakan batzuetan oraindik ere eutsi. Noka egiten duten mutilak are gutxiago direla iruditzen zaio. Bere belaunaldiko mutilek jada ez diotela hika egin izan dio.

12. Beste herrialde batzuetatik etorritakoen semeak toka

- **Erref**: AZK-078/021
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:35:03. **Bukatu**: 00:36:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Garai batean neska-mutilek lagunartean hika egiten zuten. Gero bazituzten beren erabilera-ohiturak: zaharragoei ez, gurasoei ez... Gaur egun ez da erabiltzen neska-mutilen harremanerako. Mutilek gehienek egingo dute hika. Beste herrialde batzuetatik etorritakoen semeek ere hika erabiltzen dute, lagunartean hala ikasita.

13. Semeei hika egin izan die txiki-txikitatik

- **Erref**: AZK-078/022
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:36:45. **Bukatu**: 00:38:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Mutilak oso txikitatik hasten dira hika, jada haur hezkuntzan hasiko direla iruditzen zaio. Berak semeei hika egin izan die beti eta oso txikitatik egin izan dute. Neskak izan balira ere berdin egingo liekeela uste du.

14. Hikak harreman-mota deskribatzen du

- **Erref**: AZK-078/025
- **Iraupena**: 0:02:53. **Hasi**: 00:40:39. **Bukatu**: 00:43:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Hika galtzea altxor bat galtzea litzatekeela uste du. Beretzat hika ez da komunikatzeko tresna bat bakarrik, harreman-mota deskribatzen du, harreman hori gertukoa dela adierazten du. Noka galtzeak emakume bezala garrantzia handia izango lukeela iruditzen zaio eta kontzienteki eragin behar dela uste du, hori aldatzeko.

15. Azkoitia, herri euskalduna

- **Erref**: AZK-078/029
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:44:58. **Bukatu**: 00:46:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Azkoitia herri euskalduna izan da beti eta hala izaten jarraitzen du. Euskaraz bizi daiteke herrian. Hala ere, zaindu beharreko kontua iruditzen zaio, ez dagoelako ziurtatuta beti hala izango denik. Askotan, gainera, gaztelaniaz egiten digutenean halaxe erantzuten dugu, besterik gabe. Berak orain kontzienteki lehen hitza euskaraz egiten du beti.

Transkripzioa
- Euskerien egoerie Axkoittixen nola ikusten den? Orokorra.
- Nik uste diñat, orokorrin, beti izen gea herri euskaldun bat eta hala izeten segitzen deula. Egixe esan, nik nahi izen ezkeo, herrixen euskeraz bizi leiket, erderaz eitteke. Hori da adierazgarri bat neretzat oindik posible dala jun haragixe erostea eta euskeraz eittie, okindegixen´e bai... alde danetan. Hala´re, beti zaindu beherrekue iruitzen ziten. Garai baten nik [esan bezela] “uf, Axkoitti, uf, aseguraute %100 euskeraz, ederki”. Aaa... oin ya... ez hainbeste. Bai. Honbre, kanpotik´e jende asko etorri den azken urtetan. Bueno, bai. Geuk´e iguel, pentsau, bankure jun o ez dakit nora jun eta erderaz ein geuri eta guk´e iguel erderaz erantzun, ez? Ba hori eitten badigue, guk´e erderaz. Osea, kontzientzi hori. Ni geroa hasi nitxiñan: “Euskeraz ba al dakizu?”, lehenengue behintzet euskeraz ein, ez, beari: “Euskeraz ba al dakizu?”. “Ai, bai, bestie, gutxi...”, “Bueno, ba, poliki eingo dizut”, o bestela, “Bueno, ba, erderaz eingo dizut”, baiño hasieran behintzet. Bai, holako gauzekin konturau naun. Bai. Orokorrin ona esango niñan, baiño zaittu beherrekue´re bai.

16. Ikastolan ama-hizkuntza euskara ez duten umeak lehen baino gehiago

- **Erref**: AZK-078/030
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:46:49. **Bukatu**: 00:48:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Ikastolan euskararen egoera asko aldatu da bera umea zenetik. Gaur egun gela guztietan daude gutxienez lau ikasle ama-hizkuntza euskara ez dutenak. Hala ere berehala hasten dira euskara erabiltzen euren arteko harremanetan. Kanpotik etorritako bi anaia elkarrekin euskaraz ikusi zituela kontatzen du. Azkoitia oraindik euskalduna dela erakusten duen beste adierazgarri bat.

17. Hitanoa Xabier Munibe ikastetxean lantzeko aukera

- **Erref**: AZK-078/031
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:48:46. **Bukatu**: 00:50:44

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Xabier Munibe ikastetxea publikoa da eta handia, gainera. Irakasleak asko aldatzen dira eta asko kanpotik etorritakoak dira, baina badaude bertako edo inguruetako irakasleak ere. Hori dela eta, ikusten du hitanoa eskolan lantzeko aukera. Bestela zaila litzateke, beste herri batzuetakoek ez dutelako hika erabiltzen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-14

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com